

SZOCIÁLPEDAGÓGIA

(BA) SZAK

INTENZÍV TEREPGYAKORLATI KÖVETELMÉNYE

Az intenzív terepgyakorlat célja a tanszék által oktatott ismeretek gyakorlatban (működő oktatási-nevelési, szociális, gyermekjóléti/gyermekevédelmi intézménynél, szervezetnél illetve a szociális igazgatás területén) történő megfigyelése, elemzése illetve a terepoktató által, a hallgatóra bízott szakmai feladatok elvégzése. A szociálpedagógus hallgatót a képzés integrációs szakaszában felkészíti arra, hogy képes legyen a tanultakat a gyakorlatban alkalmazni, és kipróbálhassa teljes készségtárát a gyakorlati munka során. A hallgató ismeretei segítségével a különböző egyéni, családi, csoportos vagy közösségi problémákat és azok összefüggéseit képes legyen felismerni és a szükséges pozitív változásokat, elősegíteni. A hallgató a gyakorlatban fejlessze készségeit, hogy kreatívan használja fel személyes erőforrásait az emberekkel való közvetlen munka során, vizsgálja felül szakmai motivációit, szakmai identitása alapozódjék meg. A hallgató, mint gyakornok, aki elsődlegesen tanuló, egyre inkább önállóbbá válva szakemberré váljon.

A hallgató számára a szakmai gyakorlat a főiskola és a gazdálkodó szervezetekkel kötött együttműködési megállapodások alapján, az illetékes kar szervezésében történhet, illetve a hallgató önmaga is kereshet szakmai gyakorlati helyet. Utóbbi esetében, a gyakorlóhely megfelelőségét, a szakfelelős javaslatára az illetékes dékán állapítja meg.

A Tanszék által felajánlott gyakorlóhelyek közül, a nappali tagozatos hallgató szabadon választhat két gyakorlóhelyet a terepkatalógusból. Ezen intézmény vezetője engedélyezheti a gyakornok jelenlétét a szervezetben, illetve kijelöli az úgynevezett kontaktszemélyt, aki a félév során konzultál a hallgatóval a felmerülő kérdésekről.

A levelező képzésben résztvevő hallgatóknak egy gyakorlóhelyen kell végezniük a feladataikat, bázis intézménynek bármilyen Magyarországon bejegyzett intézményt választhatnak. Azoknak a hallgatóknak, akiknek választott intézményük egyben a munkahelyük is, azt javasoljuk, hogy különítsék el a munkavállalói és hallgatói szerepből adódó feladatokat.

A feladatok sikeres megoldása érdekében a kontaktszemély felsőfokú végzettséggel rendelkezzen, legalább két éves szakmai gyakorlattal, aki közvetlen használói kapcsolatban vagy adminisztratív/kutatási területen dolgozik. Továbbá kívánatos a tereptanári végzettség is. Ugyanazon tereptanár egy időben, legfeljebb két hallgató gyakorlatát vezetheti.

A hallgatónak a terepgyakorlatot a 7. félévben kell teljesítenie. A terepgyakorlat teljesítéséről a kapott formanyomtatványon igazolást kell beadnia. Az igazolást, megszabott határidőre a Tanszék által kijelölt személynek személyesen, vagy megbízottja által kell átadnia. A formanyomtatvány, hivatalos pecséttel ellátott igazolás, melyből kiderül a hallgató neve, tagozata, évfolyama, a gyakorlati hely azonosító adatai, az intézménynél tett látogatások száma, és időtartama. Az igazolást, a kontaktszemélynek (tereptanárnak) és a vezetőnek alá kell írnia. Továbbá a kontaktszemély írjon pár soros értékelést a gyakornok tevékenységéről.

A gyakorlat teljesítésének kritériuma az igazoló lap, illetve a gyakorlati napló határidőre történő leadása.

GYAKORLATI NAPLÓ

Irattartóban összegyűjtött minden olyan dokumentum (jegyzet, irat, kép, egyéb feljegyzés stb.) amely a hallgató intenzív terepgyakorlatával kapcsolatos.

Kötelező formája: vastag, széles gerincű, keményfedelű irattartó, amelyben az egyes lapok idői vagy logikai rendben rögzítve vannak. Az irattartó gerincére rá kell írni a hallgató nevét, képzésének tagozatát, neptun kódját. Az iratokat célszerű tematikai egységekben gyűjteni, az elején kötelező a „Tartalom”, amely valamilyen rendszer szerint tünteti fel a kötelező, ajánlott és önálló egységeket. Az iratokat genotherm tasakokban kell befűzni.

A módszer lényege, a tanulás és tevékenység folyamatos dokumentálása, rendszerezése, mely a hallgatót hozzászoktatja a fegyelmezett, rendszeres adatkezeléshez és adatfeldolgozó tevékenységhez. Munkája eredményeként könnyen kezelhető, visszakereshető, és ellenőrizhető információforráshoz jut.

Az anyag gyűjtésében és feldolgozásában tág tere nyílik kreativitásának, esztétikai érzékének is vagyis gyakorlati naplója nemcsak tartalmilag lesz jó és eredeti, hanem kivitelezésben is egyéni.

Általánosságban tartalmazhatja a terepgyakorlata során végzett munkájáról való beszámolót és minden ott történt eseménnyel kapcsolatos véleményét, szemelvényeket olvasmányaiból, gondolatokat, tapasztalatait, elképzeléseit és még sok minden mást.

ÚTMUTATÓ A GYAKORLATI NAPLÓHOZ

A kötelező tematikai egységek hiánya, vagy nem megfelelő kivitele esetén a gyakorlati naplója nem felel meg!

A dolgozatok MsWorld formátumban, Times New Roman betűtípussal, 12-es betűmérettel, 1,5-es sortávolsággal, sorkizárt formában készüljenek. Minimum 15 oldal terjedelemben.

Kötelező tematikai egységek:

- 1. Előlap:** az azonosításhoz szükséges adatokat tartalmazza.
  - kar, szak megnevezése
  - hallgató neve,
  - tagozat és neptun kód
- 2. Tartalom:** oldalszámozva
- 3. Fogadónyilatkozat fénymásolata**
- 4. Terepgyakorlati igazolás fénymásolata**
- 5. Kötelező feladatok:**
  - Gyakorlati terv készítése (min. 1500 karakter)
  - Bázis intézmény ismertetése. (min. 6000 karakter)
  - Terepgyakorlati tapasztalatok ismertetése (min. 6000 karakter)
  - Terepgyakorlati napló összegző ismertetése, melyben a gyakornok rögzíti benyomásait, tapasztalatait, az intézményről kialakított összesített véleményét. (min. 12 000 karakter)
- 5.1 Önfejlesztési feladatok:**
  - Klienssel/kliensekkel való munka folyamán, önértékelést végez szakmai szerep átélése, klienssel való találkozás átélése, szakmai kapcsolatba lépés egyénnel, családokkal, csoportokkal, szakmai sikerek, kudarcok, a személyes fejlődés mozzanatai, továbbfejlesztendő készségek. (min. 3000 karakter)
  - Esettanulmány készítése, mely lehetőség szerint tartalmazza a klienssel készített probléma megismerő interjút, illetve rendelkezésre álló esetdokumentációból származó információkat. (min. 12 000 karakter)
- 6. Irodalomjegyzék:** a gyakorlati munka során a hallgató által tanulmányozott szakirodalom felsorolása.

Nem kötelező feladatok:

- 1. Ajánlott feladatok:** az intézmény rekreációs lehetőségeinek megismerése, kifejtése (esetmegbeszélés, szupervízió stb.), betekintés más munkakörökből származó feladatokba, jogszabályok érvényesítésének realizálódása, részvétel családlátogatáson, védelembe vételi tárgyaláson, esetmegbeszélésen, tárgyaláson, intézmény által szervezett szabadidős programokon, klubokban, tréningeken, stb. (min. 3000 karakter)
- 2. Önálló feladatok:** a hallgató saját kezdeményezése. Tapasztalat, megfigyelés, ezzel kapcsolatos élmények, észrevételek, vélemények, kérdések, problémafelvetések, ötletek stb.

AZ ESETTANULMÁNY KÉSZÍTÉSÉNEK KRITÉRIUMAI

Az esettanulmány nem egyszerűen esetismertetés vagy esetleírás, hanem elemzés, tehát tanulmány!

Tárgya lehet egyéni esetkezelés, szociális csoportmunka, közösségi szociális munka, családi szociális munka.

Hosszmetszeti esetismertetés: egy különleges sorsot mutat be.

Keresztmetszeti (epizódszerű) esetismertetés: a kliens problémáját, valamint az azzal kapcsolatos történeteket egy adott téma köré rendezi.

A kettő közül bármelyik elkészítése mellett dönthet a hallgató.

Az esettanulmány általános szerkezete:

1. Ki az esettanulmány szerzője, hogyan került kapcsolatba a klienssel, milyen intézményben, milyen szerepben?
2. A kliens hogyan került kapcsolatba a szociális munkással, szervezettel?
Motivációk. Dilemmák.
3. Mi a probléma?
4. Kliens elvárásai a segítővel, intézménnyel szemben.
5. Az eset szereplőinek bemutatása.
6. Ki a kliens?
7. A kliens szociokulturális környezete, családi háttere.
8. A kliens saját erőforrásai.
9. A kliens segítő szociális háttere.
10. Milyen segítségre számíthat a szociálpedagógus?
11. A közös munka menetének, fázisainak megtervezése.
12. A változás előmozdító illetve korlátozó környezeti tényezői.
13. Kliens és segítője érzelmei, indulatai.
14. Lezárult, vagy folyamatban lévő esetről van szó?
15. Mennyire érzi/érezte magát kompetensnek az ügyben a szociálpedagógus?
16. Milyen szakember bevonására lett volna/volt szüksége az esetkezelés kapcsán és mihez?
17. Kapott-e segítséget, kitől, milyen?

Szabályok, tanácsok:

Ajánlatos lejegyezni a kudarokat, rossz döntéseket is. Ha az eseti munka folytán érdekes dokumentumok születtek, azok bemutatása lényeges, melyet/melyeket mellékletben kell csatolni, a személyiségi jogok figyelembevételével. Az eset szereplőinek nevét, környezetét rögzítéskor úgy kell módosítani, hogy ne legyen felismerhető!

Nem az a fontos, hogy az esetről részletekbe menően mindent leírjon a hallgató, hanem, hogy rendszerezni, feldolgozni tudja az eseményeket, jelenségeket, tapasztalatokat. A tanulmányban a gyakornok értelmezi az eseményeket, összeveti az adatokat, magyarázatot ad, okokat keres, kérdéseket tesz fel stb.

Egyéb elvárások a gyakornoktól:

- Látogassa az intézményt a megadott időtartamban, ismerje meg gyakorlólhelyét a lehető legteljesebb mértékben. (működés, kapcsolatrendszer, jelzőrendszer, szakmai küldetés)
- Tanulmányozza az ott folyó tevékenységet, ismerje meg a szociálpedagógus által ellátható szakmai feladatokat.
- Lépjön kapcsolatba az intézmény munkatársaival és klienseivel.
- Figyelje az alkalmazott szakmai munkamódszereket, dokumentációkat, hogyan kerül kapcsolatba a kliens az intézménnyel.
- Hogyan érvényesülnek, érvényesíthetők az intézményben a kliensek jogai, különös tekintettel a gyermeki jogokra.
- Ismerkedjen meg a hatósági intézkedések rendszerével. Mely hatósági intézkedéseket alkalmazzák az adott helyzetekben és az esetek kapcsán?
- Tevékenyen vegyen részt az intézményben folyó munkában, egyéni esetkezelésben, közösségi vagy csoportos szociális munkában.
- Önállóan oldjon meg feladatokat, és lássa át a szociális munka folyamatának egészét a gyakorlatban.

A hallgatónak alkalmazkodnia kell az intézmény elméleti és gyakorlati célkitűzéseire. Feladatait saját kompetenciahatárainak a betartásával köteles végezni. Felelős azért, hogy hivatásszerűen lássa el feladatát.

Hallgatói teljesítmény értékelése

A terepgyakorlat értékelését a tanszék vezetője által megbízott team végzi.

A gyakorlati napló háromfokozatú minősítéssel zárul: nem felelt meg (1), megfelelt (3), kiválóan megfelelt (5).

Nem felelt meg:

- a kötelező tematikai egységek közül bármelyik hiányzik
- ha bármelyik kötelező feladat nem felel meg a követelményeknek
- leadási határidő elmulasztása
- ha bármelyik feladata azonos egy másik gyakorlati nappal.

Megfelelt: az a határidőre leadott gyakorlati napló

- amelyből egyetlen kötelező tematikai egység sem hiányzik
- mindegyik feladat megfelel a terjedelmi és színvonalbeli követelményeknek.

Kiválóan megfelelt:

- minden kötelező tematikai egységet,
- legalább egy ajánlott feladatot,
- legalább egy önálló feladatot magas színvonalon tartalmaz a gyakorlati napló.

A GYAKORLATI NAPLÓ SZAKMAI KVALITÁSÁNAK ÉRTÉKELÉSE

informativitás: elméleti ismeretek mennyisége.

metodika: eredmények előállításának (megfigyelés, interjú, kérdőív stb.) módszerei.

konceptió: logikus felépítés.

praktikum: a tanulmány milyen mértékben alapul saját munkán, mennyire gyakorlatias.

egyéniesség: eredetiség, stílus, esztétikum.

Amennyiben megállapítható, hogy a hallgató a gyakorlatot nem az előírt módon vagy időtartamban teljesítette, az összefüggő gyakorlatot meg kell ismételni. Az összefüggő gyakorlat a tanulmányok alatt legfeljebb egyszer ismételhető!

A SZAKMAI GYAKORLAT IDŐTARTAMA ÉS JELLEGE

Az összefüggő szakmai gyakorlatot a szak Képesítési és Kimeneti követelménye írja elő.

A szakmai gyakorlatra a 7. félévben kerül sor, a szakon előírt tanulmányi követelmények teljesítését követően. Az intenzív terepgyakorlat időtartama nappali képzésben 300 óra, levelező képzésben 100 óra, kreditjeinek száma 30. Egy szemeszteren keresztül, folyamatos tanulmányi szerződés alapján folyó gyakorlati tevékenység. A terepgyakorlat 70%-át a szociálpedagógus hallgatók a szociálpedagógiai tevékenység színterein töltik.

Az intenzív terepgyakorlathoz feldolgozó szemináriumok is kapcsolódnak, melyek biztosítják a gyakorlati tapasztalatok folyamatos feldolgozását. A szeminárium kiscsoportban szervezendő meg.

Levelező munkarendben, amennyiben a hallgató tanulmányai alatt gazdálkodó szervezetnél alkalmazásban áll, az ott végzett munka elfogadható szakmai gyakorlatnak abban az esetben, amennyiben a munkahely megfelel a szakmai gyakorlati helyvel szemben támasztott követelményeknek. A gyakorlólhely megfelelőségét a szakfelelős javaslatára az illetékes dékán hagyja jóvá. A szakmai gyakorlati beszámolót, illetve a teljesítés egyéb formai elemeit azonban ebben az esetben is teljesíteni kell.

Amennyiben a hallgató (munkarendjétől függetlenül) tanulmányai megkezdése előtt legalább 3 évig állt gazdálkodó szervezetnél alkalmazásban, akkor a munkahely bemutatását a végzett tevékenységet dokumentáló portfólió alapján kérheti a szakmailag releváns munkatapasztalat beszámítását a Tanulmányi és Kreditátviteli Bizottságtól. A szakfelelős véleménye alapján a Tanulmányi és Kreditátviteli Bizottság a portfólió alapján összefüggő gyakorlatként elismerheti a korábbi munkatapasztalatot.

2009. 06. 02.